

BARÁTHI OTTÓ

Nógrád megye az új évezred kezdetén

Beszélgetés Dóra Ottóval,
a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnökével

Az év vége jó alkalom az elvégzett munka áttekintésére, az összegezésre, amit rendszerint megtesz az ember magánéletében is. Szinte kötelező viszont és a számvetés azok számára, akik a közügyek szolgálatában állnak. Ennek tudatában kerestük fel Dóra Ottót, a megyei közgyűlés elnökét az olvasóinkat leginkább foglalkoztató kérdésekkel, köztük a 2002–2006. évre elfogadott megyei ciklusprogram végrehajtását és a megyék – mint középfokú közigazgatási szintek – fennmaradását firtatókkal.

– Igaz, hogy Ön a legfiatalabb megyei közgyűlési elnök az országban?

– A jelenleg regnáló 19 megyei közgyűlési elnök közül én vagyok a legfiatalabb, a korátlaghoz képest ráadásul elég jelentős különbséggel. Hogy milyen érzéseim voltak megválasztásomkor? Fiatalságom, tapasztalatlanságom nem ijesztett meg. Inkább az futott át rajtam, hogy bár már 20 éve Salgótarjánban élek, és ez a város otthonommá is vált minden szempontból, mégis – s ez megyei elnöki funkciómban kimondottan szerencsés számomra – bizonyos értelemben inkább „megyei embernek” tarthatom magam. Ugyanis Kállóról kerültem ide, amely település három megye – Heves, Nógrád, Pest – találkozási pontjának közvetlen közelében fekszik. Ugyanakkor a fővárosban jártam középiskolába, a szüleim pedig Pest megyében dolgoztak. Négy évig pendliztem – ha úgy tetszik kalandoztam – Nógrád és Pest megye között. Egyébként, hogy „megyei embernek” érzem magam, az elsősorban a mentalitásomra vonatkozik, ami a megyében, azaz az egészben való gondolkodást jelenti. Hozzászoktam a helyváltatáshoz, tudok alkalmazkodni, és így Nógrád megye minden részében és településén jól – és ma már szinte otthon – érzem magam.

Aztán eszembe jutott az is, hogy a megyei közgyűlés elnöke ma nem az a tényező, mint volt a megyei tanács elnöke, vagy a megyei közgyűlés nem olyan (például nem államhatalmi) szervezet, mint volt a megyei tanács – sem közigazgatási, sem közjogi, sem politikai értelemben. Mégis azonnal az munkált bennem – és bizonyára képviselőtársaimban is –, hogy, ha már megválasztottak bennünket, akkor kéne valami hasznosat tenni, netán maradandót „alkotni” annak érdekében, hogy ez a kis megye jobb sorba kerüljön, mint amiben korábban volt és éppen van. Sok minden más is megfordult a fejemben persze, de röviden ez volt a determináns, a meghatározó gondolatom.

Nagyszüleim parasztemberek voltak, édesanyám és édesapám pedig munkás. Ahogy utaltam rá, Kállón laktunk és szüleim a közeli, Pest megyei Ikladon dolgoztak, az akkoriban jó hírű műszergyárban. Édesanyám például – ami az '50-es, '60-as években nem volt ritkaság – esztergályosként és marósként is dolgozott. Később a

vízműveknél helyezkedtek el, de édesapám egy időben – az erdőn – fakitermelő munkás is volt. Evidens, hogy azt hallottam tőlük – azt kaptam szellemi örökségül –, hogy egy olyan rendes foglalkozás kell, ami biztos kenyeret ad az ember kezébe.

Akkoriban ilyennek tűnt a közgazdasági pálya. Így aztán a budapesti I. István Közgazdasági Szakközépiskolába kerültem, ahol pénzügyi tagozatra jártam. Büszke vagyok, hogy az akkor legjobbnak számító budapesti szakközépbe járhattam, jó bázist, kitűnő alapokat kaptam, és igazán nagy hasznát vettem az életben az itt szerzett érettséginek és szakismereteknek.

– *Milyen emlékei vannak a középiskoláról?*

– A könyvvitel kivételével lényegében minden tantárgyat szerettem, talán legjobban a pénzügyet, a statisztikát és a politikai gazdaságtant. Elbíbelődtem a matematikával, kevésbé a fizikával. A humán tárgyak már akkor is közel álltak hozzám: a magyar és a történelem is. Jól tanultam, annak ellenére, hogy egy kicsit lusta voltam. Egyébként kiváló tanáraink voltak, mindegyikükre mindig is szívesen és hálával gondolok. Ma már neves szakemberként ismertek iskolatársaim, mint például Nagy Zoltán, aki most a Versenyhivatal elnöke és pénzügyi államtitkár is volt, vagy Lascsik Attila, aki jelenleg az ÁPV Rt. vezérigazgatója. Kállóról nehéz lett volna bejárni mindennap Pestre, ezért kollégiumban laktam, ahol nagyon változatos, színes volt az életünk. Nevelőtanáraink egyike volt a ma országosan ismert és elismert vezető pénzügyi szakember, az OTP elnök-vezérigazgatója: Csányi Sándor.

Nagyon jó volt pesti diáknak lenni, még az akkori szombati tanítással együtt is. Mi, kollégisták, elég ritkán jártunk haza, így aztán olyan élményekben lehetett részem, amely azóta sem igazán adatott meg: például a Vígyszínházba volt bérletem, s arra is emlékszem, hogy két forintért jártunk moziba. Még létezett a budai Ifjúsági Park, és a híres CSILI Pesterzsébeten. Mindkét helyen rengeteg koncertélményben volt részem. Sokat sportoltam, én a legszívesebben futballoztam. Talán nem is rosszul, hiszen megértem, hogy a budapesti középiskolás válogatott tagjaként – többek között – Varsóban léphettem pályára.

Nagyon szerettem olvasni, „mindenevő” voltam. Akkor és ott, a kollégiumban kaptam rá az újságolvasásra. Ennek hatására kezdtem el politizálni is, ami azt jelentette, hogy sok kis közösségben, sokat beszélgettünk a világ szerintünk nagy dolgairól és az ország fontosabbnak vélt történéseiről, nyilván úgy, ahogy azt az adott környezet és információink lehetővé tették.

Ott és akkor fogalmazódott meg bennem először, hogy én egyszer majd a politikával – mondjuk így: politikával és közösséggel – szeretnék valamilyen szinten és minél többet foglalkozni. Hogy mikor „értem meg”, azt nem tudom pontosan, valószínű, hogy később, mint ahogy az érettségi bizonyítványt kézhez kaptam.

– *Könnyen és jól tanult és megszerette a pesti életet, miért nem lépett azonnal tovább? Mondjuk a már akkoriban is nagyon divatos „közgáz” egyetemre?*

– Mint beszéltem róla, nagyszüleim parasztemberek, szüleim munkások voltak, nehéz volt kilépni ebből a környezetből, szakítani azzal a mentalitással, amely azt diktálta, hogy legfontosabb a biztos megélhetést adó szakma és a munka. Egy első generációs értelmiséginek mindig nehezebb a pályára lépés, mint aki értelmiségi családból származik.

Egy alapszakmám már volt, így tehát az említett gondolkodásnak megfelelően hazakerültem, és a Kállói Községi Közös Tanácson álltam munkába. A szakmámban,

pénzügyi-gazdasági ügyintézőként dolgoztam 1984 elejéig, amikor behívtak katonának Vácra. Jó másfél év után – sok ilyen-olyan tapasztalattal gazdagodva – 1985 őszén szereltem le. A megelőző négy év alatt, amit Kállón, a tanácsnál töltöttem, csináltunk a faluban egy kedvelt és népszerű ifjúsági klubot. Természetesen KISZ-tagok is voltunk, a lakóterületi szervezetben. Egyébként már a középiskola negyedik osztályában beléptem a KISZ-be, de az nem volt meghatározó jelentőségű az életemben.

– *Nem úgy, mint később.*

– Igen. A faluban más volt, ott közösséget igyekeztünk építeni és formálni, miként Pásztón, az akkori járási székhelyen is mozgalmas volt az ifjúsági szervezet élete. Különböző tanfolyamokon vehettem részt, annak következtében is, hogy Kállón a tanácson dolgoztam. Így aztán – véletlenül vagy sem – 1983-ban bekerültem a központi KISZ-iskolára, ahová korábban nem volt szokás társadalmi aktivistákat beiskolázni. Itt figyelhetek fel rám, mert leszerelésem után Molnár Katalin javaslatára – aki ma Kazár polgármestere – Mihályiné Balázs Melinda, a megyei KISZ-bizottság akkori titkára keresett meg azzal, hogy a lakóterületi közösségi munka összefogására keresnek egy fiatalembert.

Rövid gondolkodás után igent mondtam, és 1986 januárjában felköltöztem Salgótarjánba, s – akkor még nőtlen emberként – a salgóbányai KISZ-iskola egyik kis szobájában laktam. Sajátosan furcsa helyzetbe kerültem, mert korábban sohasem találkoztam úgymond olyan dolgokkal, mint „írásos anyag”, meg „előterjesztés” és mindenféle „papírmunka”. Én a magam közösségi létét praktikusán éltem meg azzal, hogy olyan helyzeteket igyekeztem teremteni kollégáimmal együtt a fiataloknak, magunknak, hogy egyszerűen csak jobban, értelmesebben élhessünk.

– *Kollégáival megpróbálták-e kitörni valahogy a politikai bürokrácia béklyóiból?*

– Belecsöppentem egy olyan bürokratikus rendszerbe, amelyben még információs jelentést is kellett készíteni. Például arról, hogy érzik magukat a fiatalok a varsányi diszkóban, mi foglalkoztatja őket és így tovább. Ezt én nem értettem igazán, nem láttam értelmét és ennek megfelelően álltam hozzá. Azt hiszem, egyetlenegy jelentést készítettek a munkatársaim, és aztán 1987-től már soha többet – noha a vezetők forszírozták –, egyet sem.

Még 1986-ban készítettünk egy dolgozatot *Felkihívás* címmel arról, hogy mit és hogyan kellene változtatni a gyakorlati munkában. Nem politikai, inkább közösségi és gazdasági megközelítésben. Az egyik fejezetcím úgy szólt: *Szénpor lepte ipar Nógrádban*. Amiből a vezetők azt a következtetést vonták le, attól, hogy porosak a gépek, még lehet jól dolgozni. Mi viszont azt gondoltuk, hogy a szénbányászat korábbi túlsúlyának, a nehézipar egyoldalúságának súlyos következményei lehetnek, s ennek elébe kellene menni.

– *Kik voltak akkoriban az ifjúsági szervezet és kik a megyei pártbizottság potentátjai?*

– 1986-ban, a belépésem idején Juhász András volt a megyei KISZ-bizottság és Géczi János a megyei pártbizottság első titkára. 1987-ben Boldvai László (ma országgyűlési képviselő) került a KISZ, és még ugyanebben az évben Devcsics Miklós a pártbizottság élére. '87 tavaszán éppen Juhász András kérdezte meg tőlem, hogy lenne-e kedvem a megyei KISZ-iskola vezetését elvállalni.

– *Akkor, amikor már nem tündökölt a KISZ csillaga...*

– A KISZ mozgalmi jellege – a kor politikai és gazdasági viszonyainak változásaival összhangban – fokozatosan visszaszorult. A '80-as évek második felétől egyre

kevesebb KISZ-tanfolyamnak adott otthont az iskola, s gazdasági-pénzügyi megfontolásökből, a kihasználtság biztosítása és javítása érdekében mindinkább előtérbe kerültek az idegenforgalmi funkciók, köztük elsődlegesen a gyermektáborok létesítése és működtetése. Ugyanakkor 1988-ban még sikerült egy nagyon jelentős, közel 70 millió forintos állami támogatást elnyerni a KISZ-iskola felújítására és – mintegy primer gazdasági feladatként – ennek hatékony levezénylése hárult rám.

– *Sejtett már ön valamit ekkor a rendszer közelgő lebontásáról? Megfordult a fejében a politikai rendszerváltás szükségessége és reális esélye?*

– Abszolút nem. Az azonban már nem csak '86-ban, de jóval korábban is érződött, hogy nem minden megy zökkenőmentesen a szocialista világban. Ezzel együtt a rendszer lebontása még Gorbacsov 1985-ös érkezésével sem volt egyértelmű. Azon viszont már nagyon sokan gondolkodtak, gondolkodtunk – talán csak a konzervatív és/vagy ultrabalos mag nem –, hogy sok mindenben változtatni kellene, szükség lenne egy belülről jövő reformra. És én itt nem is elsősorban a pártról beszélek, mert hál' Istennek – vagy inkább sajnós, mert jobb lett volna belülről ismerni a helyzetet – a párt belső ügyei számomra eléggé fehér foltok maradtak, hiszen én sajátos módon csak '88 végén lettem tagja az MSZMP-nek.

– *Amikor mások már jószérivel a távozás gondolatával foglalkoztak...*

– Így van. Ilyen körülmények között én aztán egy teljes évet töltöttem el MSZMP-tagként. Nincs is semmi maradandó emlékem róla, megmondom őszintén... Talán egy taggyűlésen vettem részt, ennyi... A pártállami rendszerről szólva, szerintem nem volt igazán egyértelmű, hogy „le lesz bontva”... Én azt gondolom egyébként, még azok számára sem volt ez evidencia, akik lebontották, hiszen egy csomó minden „csak úgy jött”. Tudott dolog ma már, hogy a FIDESZ megalakítása is arról szólt, hogy majd egyfajta reform KISZ-ként a létező szocializmust megreformálja. Aztán az élet, a nemzetközi viszonyok, a gazdasági körülmények hozták magukkal azt, hogy ettől több is lehet. De, hogy több lett-e igazán, azt majd a történelem eldönti.

– *Azt bizton állíthatjuk, hogy más lett minden. Ön hogy élte meg a rendszerváltást?*

– Valóban, mindenképpen más lett minden. Ezt azért is gondolom fontosnak, mert ma eléggé divatos a címkézés, akár onnan, hogy ki volt a lebontó, akár onnan, hogy ki volt a diktatúra vagy a pártállam része. Én – lekopogom –, úgy éltem le eddig az életemet, hogy sem akkor, sem azóta, azért amit én csináltam, adott esetben, amiben hittem, nem ért semmi bántódás. El szoktam mondani, hogy egyszerre voltam úttörő tanácstitkár és ministráns. És nem tudok róla, hogy – erről már többször is beszélgettem a szüleimmal – bármilyen bántódás érte volna a családomat azért, mert én ministráltam. Mint ahogy azért sem, mert a megyei KISZ-bizottság munkatársa voltam.

– *Már a levegőben volt, hogy radikális változás lesz, mégha a rendszerváltás kifejezés nem is hangzott el. De a tulajdonváltás már igen. Szóba került netán már a KISZ-iskola, tehát a salgóbányai intézmény privatizációja is?*

– Igen, már tudtunk a magánosítás egyes leendő formáiról. Ezért igyekeztünk még az utolsó pillanatban is – akkor már húsz éves volt az intézmény – áldozni az állagmegóvásra. Sikerült is olyan jelentős felújítást végrehajtani az épületen, ami még ma is látszik rajta. Amikor újból megnyitottuk – talán '89 végén –, akkor már tulajdonba kapta a megyei KISZ-bizottság. Az úgynevezett százforintos ingatlanok közé tartozott, ám hamarosan már nem a KISZ égisze alatt, hanem a Nógrád Ifjúságért Alapítvány – amely ma is létezik és működik – gondozásában.

– És amelyik Önt nevezte ki a megújult Medves Hotel igazgatójának. Azt beszélték, hogy az ekkor még mindig befolyásos KISZ- és pártvezetők közbenjárására, mintegy jutalomképpen korábbi szolgálataiért.

– Én lettem valóban először megbízottként az intézmény vezetője, majd pályázaton nyertem el az állást. Tehát – mondjon bárki bármit – nem jutalomképpen kaptam az igazgatói státuszt. Sokan emlékeznek arra is, hogy nem is nagyon akartak engem vezetőnek meghagyni, illetve újra megbízni, hiszen a kuratórium inkább állt jobboldali – vagy akkor jobboldalivá váló – emberekből. A megboldogult Szabó József plébános atya volt a kuratórium vezetője, aki igazán nem az MSZMP-ből, nem is annak környékéről jött.

Az viszont igaz, hogy az akkori pályázók közül csak én rendelkeztem „bennfentes információkkal”, helyismerettel, szóval helyzeti előnyöm volt. Akkor már négy éve ott dolgoztam, tehát nagyon jól ismertem mindent. Kedvem és ambícióm is volt hozzá. Szereztünk két-három éves tapasztalatot, hogy milyen a szálloda piaci fogadtatása. Azt kell, hogy mondjam, a hotel nem is működött rosszul, mindössze – mint minden privatizált tulajdonnak, és az azt működtetni kívánó társaságnak akkoriban – az volt a baja, hogy nem volt elegendő induló tőkéje a zavartalan, normális, színvonalas és versenyképes működtetéshez. Ezért döntött úgy aztán a kuratórium rövidesen, hogy bérbe adja az épületet, mert ő maga nem tudja hatékonyan működtetni.

– Aztán meg is hirdették a bérbeadást. Emlékszik a pályázókra?

– Az első pályázó egy dabasi cég volt, és rögtön nyert is. Ekkor álltam föl, 1991 elején – bár meg akartak tartani. Olyan terveik voltak a cégnek, amit jól kiszámíthatóan nem lehetett végrehajtani; forintra, fillérre képtelenség volt előre tervezni. Később kiderült, hogy nekem volt igazam. Az egészről aztán munkaügyi per is lett.

Jött egy időszak – szerencsére csak egy év – az életemben, amikor munka-, pontosabban állás nélküli voltam. Ugyanis időközben visszatértem a politikához, 1990-ben alapító tagja lettem a Magyar Szocialista Pártnak (MSZP). Aztán beszálltam a városi pártszervezet ügyeinek intézésébe, ahol hamarosan ügyvezető alelnök lettem, dr. Rozgonyi József (ma főiskolai igazgató, szocialista megyei közgyűlési képviselő) elnöksége alatt. Mivel valamiből meg kellett élni, ezért 1992–93-ban a barátommal egy közös vállalkozásba kezdtünk.

– Igencsak idegen pályára került.

– Fogalmazhatunk így is. Egyrészt idegenkedtem is tőle, másrészt ki is akartam próbálni magam. Ez egy tipikusan kényszervállalkozói pálya volt. Nem egy fátyásmenet, s azt kell, hogy mondjam – ismerve a mai vállalkozók gondjait –, kifejezetten nehéz kenyérkereset e tevékenység. Ugyanaz volt a problémánk, amiről korábban szó esett, és ami ma is nagy gondja a vállalkozóknak: nem volt elegendő tőkénk. A semmiből igyekeztünk valamit csinálni, kft-ként működtünk a barátommal, de a forgalom, az árbevétel és a nyereség csak arra volt elég, hogy sok munkával egy nagyon kicsi jövedelmet biztosított a családuknak.

– Még „vállalkozói karrierje” előtt Egerben történelem-népművelő szakos diplomát szerzett, amit aztán nem a katedrán, vagy a kulturális szférában, hanem a politikaiban hasznosított, hiszen egyszer csak az MSZP parlamenti szakértőjeként tűnt fel. Mit jelentett vagy mit „takart” a jól hangzó elnevezés?

– 1994-ben az országgyűlési választások után lettem parlamenti szakértő, ami alapvetően két dolgot jelent. Egyrészt a megyén belül, még szűkebben az adott

választókerületben – ez az egyes számú választókerület volt – az országgyűlési képviselő napi munkájának segítségét, az ügyfélfogadástól a levelek megválaszolásáig. Másrészt a parlamenti előterjesztések véleményezésén keresztül, adott esetben a minisztériumi, főhatósági, önkormányzati kapcsolatok tartásával bezárólag sok mindent „takart”. Ez a fő feladata ma is a parlamenti szakértőnek, aki tehát effektíve nem az Országházban dolgozik – ami talán nem is baj. Viszont mindenhez hozzáfér, minden információhoz hozzájut, és ezek alapján segíti a képviselő területi és parlamenti munkáját.

Szerettem ezt a munkát és ebben a politikai státuszban dolgoztam többé-kevésbé két cikluson keresztül. Ugyanis időközben, '98-tól képviselő is lettem a megyei közgyűlésben, és az MSZP frakcióvezetőjévé is megválasztottak ugyanott. Tehát ebben az értelemben a direkt vagy közvetlen pártpolitikából is alaposan kivettem a részem. A pártban '95-től megyei ügyvezető alelnök voltam, szintén 2003 tavaszáig. A megyei közgyűlés elnökévé történt megválasztásom után köszöntem le és adtam át a helyem. Ugyanakkor – furcsa lesz, amit mondok – már 1998-tól kezdtem úgymond „kijönni” a pártból. Ugyanis voltak jelentős és erős önkormányzati ambícióim, települési és megyei aspirációim is, de hosszabb gondolkodás és belső egyeztetések után úgy döntöttem, hogy a 2002-es választáson első lépcsőben a megyei közgyűlés elnökjelöltségét célzom meg. Az elnöki székért való versengésnek pedig nem lett negatív következménye, mert dr. Rozgonyi József ma is tagja – ha jól tudom már 1990-től – a megyei önkormányzatnak. Bizottsági elnök, kitűnő, politikailag és szakmailag is felkészült képviselőtársunk, aki nagyon sokat segít a munkában, s akivel én akkoriban rivalizáltam.

– Aztán 2002 novemberének első napjaiban már azt kürtölte világgá a média, hogy az önkormányzati választásokon Nógrád Megye Közgyűlése a szocialisták jelöltjét, Dóra Ottót 24:16-os szavazattöbbséggel választotta elnökévé. Ám az ellenzéki sorokból mindössze egyetlen szavazatot kapott.

– Így igaz: a huszonhárom szocialista szavazat mellé egy ellenzéki támogatást kaptam. Ez elgondolkodtatott, mert nem tükrözte vissza azt a szóbeli megállapodást, amire az ellenzékkel előzetesen jutottunk, nevezetesen, hogy minden olyan meghatározó ügyben, kérdésben, amely a megye érdekét szolgálja, törekszünk az együttműködésre. A szavazás eredménye csak megerősített abban, hogy az erők szétaprózása helyett az együttműködést tekintsem fő szempontnak, kulcsszónak a partnerséget a települési önkormányzatokkal, a megyében működő vállalkozásokkal, intézményekkel és civil szervezetekkel.

– Alig egy évvel a ciklus vége előtt hogyan látja, megvalósult ebbéli elkötelezettsége és törekvése?

– Mielőtt az együttműködés milyenségét megíteném, utalnom kell arra, hogy a megyei közgyűlés elnökét az egyes törvények és jogszabályok a szűkebb értelemben vett intézmény fenntartási és működtetési feladatainak irányításán túl más felelős tisztségekkel is felruházzák. Például a megyei közgyűlés elnöke a megyei területfejlesztési tanács elnöke is egyben, a regionális területfejlesztési tanács tagja, adott időszakban éppen elnöke, ellátja a megyei honvédelmi bizottság elnöki teendőit, és így tovább.

Az együttműködés eredményességét tehát csak így, a különböző tevékenységi területeken lehet és érdemes vizsgálat tárgyává tenni. Minthogy ezek mindegyikére

itt nem térhetek ki, tömören már válaszolhatok is a kérdésére: a megyei önkormányzat testülete, bizottságai, hivatali szervezete és intézményei együttműködése a települési önkormányzatokkal és a megye társadalmi és gazdasági életének különböző szereplőivel differenciáltan, a korábbihoz képest azonban javuló színvonalon valósult meg.

A megyei közgyűlés elnökeként javaslatot tehetek egy-egy térségi, megyei szintű feladat megoldásában való közreműködésre a települések polgármestereinek, és ajánlásokat fogalmazhatok meg az együttműködés egyes területeire, módjaira a társadalmi-gazdasági élet más szereplői számára is. Meg is hallgatnak, aztán vagy hajlandók a részvételre vagy sem. A területfejlesztésben más a helyzet, mert a megyei területfejlesztési tanács és elnöke rendelkezik azokkal az eszközökkel, beszéljünk magyarul: birtokában van azoknak a felosztható forrásoknak, amelyekkel ösztönözni tudja a közös célok megfogalmazását, motiválni tudja a végrehajtásban való részvételt. Nyilvánvaló, hogy itt – és elsősorban a kötelezően ellátandó önkormányzati feladatok tekintetében – eredményesebb lehet az együttműködés.

A korábbi – részben még ebben a ciklusban is tapasztalható –, más megyékhez képest visszafogott együttműködési készség egyik okát egyebek mellett abban látom, hogy a forráselosztás – a beadott igényekre, pályázatokra – lényegében fejkvóta vagy különböző szorzószámok alapján meglehetősen mechanikusan történt, és ehhez a települési vezetők hozzászoktak, talán – nem szeretném megbántani őket – kissé el is kényelmesedtek. Én ezen a testület támogatásával változtattam, hogy – ha szabad ezt mondanom – lehessen nagyobbat álmodni. Ezt úgy kívánjuk elérni, hogy a források egy részét hagyományosan a települési feladatok megvalósítására, például járdák, utak építésére, felújításokra hagyjuk meg. A források másik – adott esetben nagyobb – részéhez való hozzájutást a települések összefogását igénylő mikrotérségi és kistérségi feladatok megoldását célzó közös pályázat útján tesszük elérhetővé.

Már vannak előremutató példák arra, hogy felelős vezetők túl tudnak nézni saját településük határain és olyan térségi érdekeket is képviselnek és föl vállalnak, amelyekből „saját” hasznuk – legalábbis azonnal vagy rövidebb távon – nem származik. Említhetem az ipolytarnóci öslelet bemutatóhelyének széleskörű települési összefogással, 500 millió forintos pályázati forrásból megvalósuló fejlesztését, amelynek eredményeképpen az idegenforgalom várható növekedéséből a mikrotérség valamennyi községe profitálhat. Egy másik példa: a kazári polgármester, Molnár Katalin kezdeményezésére a Kazár-bányatelep, Mátraszele, Vizslás összefogásával megvalósuló közös fejlesztés. Látható, érzékelhető, hogy az együttműködés nagyban múlik az önkormányzati testületek kezdeményező-készségén, a képviselők, de elsősorban a polgármesterek kreativitásán, aktivitásán; azt is mondhatnám, hogy az összefogás bizonyos értelemben „személyfüggő” is.

- Milyenek ítéli meg az együttműködés tartalmát a politika szférájában, jelesen a megyei politikai ellenzékkel kapcsolatban?

- Az ellenzékkel való viszonyunk itt a megyében és kiváltképp a közgyűlésben is nagyjából olyan, amilyen ma Magyarországon az ellenzék és a hatalmon lévők viszonya általában. Jó érzéssel teszem hozzá, hogy talán kevésbé feszült, mint az a parlamentben látszik, de kisebb is a súlya, minthogy megyeként „rész az egészben” vagyunk. A baloldali többségű megyei közgyűlési koalíció ebben a ciklusban már

elfogadott néhány ellenzéki javaslatot, s ez fordítva is igaz. Zárójelben jegyzem meg, hogy a közgyűlési döntések mintegy 70%-a egyhangú vagy közel ilyen arányú. Elsősorban a személyi kérdésekben szokott élesebb vita kialakulni, illetve az intézmények normál működésén felüli kezdeményezések és javaslatok esetében oszlanak meg jobban a vélemények. A viták általában tűréshatáron belül maradnak, ám – őszintén szólva – nem mindig elég konstruktívak.

– *Kérem, vegyük sorra az önkormányzat főbb tevékenységi területeit.*

– Megteremtettük a lehetőségét a megyei önkormányzat balassagyarmati képviselete létrehozásának. A területi iroda immár két éve (2003. augusztus 1-től) a volt Vármegyeházán eredményesen működik. Munkatársunk tájékoztatást nyújt az önkormányzati feladatokról, hatályos jogszabályokról, valamint a pályázati lehetőségekről. Emellett jelentős szerepet vállal a térségben élő – különösen a hátrányos helyzetben lévő – emberek mindennapi problémáinak megoldásában. A megye önkormányzati honlapja tartalmának folyamatos karbantartásával, aktualizálásával szintén a területi önkormányzat szolgáltató jellegű tevékenységét kívánjuk szélesíteni.

Partnerkapcsolataink széleskörűek. Létrehoztuk a Nógrád megyei Esélyegyenlőségi Koordinációs Irodát, és egy országos intézményhálózat részeként Salgótarjánban megnyitotta kapuit az „Esélyek Háza”. A kisebbségi önkormányzatokkal való együttműködést stratégiai célként fogalmazzuk meg. A bűnmegelőzés, a közrend és a közbiztonság javítása érdekében folyamatos a kapcsolatunk a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitánysággal. Az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében, az „Intelligens régió” információs megyei program keretében megvalósult az intézmények és a fenntartó megyei önkormányzat közötti közvetlen informatikai kapcsolat.

Határmenti kapcsolatainkban fontos szerepet kap a Neogradiensis Eurorégió. A besztercebányai Kerületi Önkormányzat Közgyűlésével kötött szerződés megvalósítására feladatterv készült. Az elmúlt évben négyoldalú együttműködési megállapodásra került sor Kassa, Besztercebánya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád megye között. Partnerkapcsolatban állunk a svéd Örebro megyével, az olasz Calabria tartománnyal és a Bajor ifjúsági Körrel is.

– *Az intézményi nagy felújításokról, egyéb más jelentős építési jellegű munkálatok állásáról Ön többször és részletesen nyilatkozott. Befejeződött a Szent Lázár Megyei Kórház rekonstrukciója is, amiről nagyon elégedetten beszélt.*

– Csak megerősíthetem azt, hogy nagyon nagyra becsülöm a kórház menedzsmentje és a megyei szakemberek között megvalósult sikeres munkát ebben a – mintegy tíz éve tartó – hatalmas vállalkozásban, amelynek eredményeként egy olyan korszerű létesítménnyel rendelkezhet a megye, amely nagyban hozzájárulhat az egészségügyi prevenciós tevékenységhez. Kevés olyan intézmény van ma Magyarországon – kórház és rendelőintézet meg talán a rendszerváltás óta egy sem akadt –, amelyik a miénkhez hasonlóan tetőtől-talpig megújult. Nagyon nagy eredménynek tartom, az egész megye lakosságának egészségvédelme és a korszerű gyógyító munka feltételeinek megteremtése szempontjából is.

A szécsényi Forgách-kastélyban helyet kapott Kubinyi Ferenc Múzeumnak és parkjának felújítását kiemelt feladatként fogalmazzuk meg, és ennek megfelelően kezeltük azt. Több tízmillió forintos pályázati pénzekből és támogatásokból a

munkák jó ütemben haladnak. Megtiszteltetést jelentett és nagy örömet okozott számunkra, hogy az 1705-ben Szécsényben megtartott „Rákóczi-országgyűlés” 300. évfordulója tiszteletére szeptember 14-én a Forgách-kastélyban sor kerülhetett – a rendszerváltás óta első ízben – a parlament kihelyezett emlékülésére, amely országos médiafigyelmet kapott és elismerést aratott.

Nagyon sok – több mint félezer – időszerű vár elhelyezésre; egy jó részük a salgótarjáni térségben. Ennek megfelelően Salgótarján-Baglyasalján valóban szeretnénk egy 150 férőhelyes idősotthont felépíteni, amelyre beadtunk egy címzett pályázatot 1,8 milliárd forint értékben. A régiós támogatás megvan, kötöttünk megállapodásokat, harcolunk a megvalósítás kondícióinak megteremtéséért – úgy gondolom, jó eséllyel. Már eddig is számos jelentős lépést tettünk az időszerűk érdekében, ezek közül itt csak egyet említek: az országban másodikként alakult meg az Idősügyi Tanács, amelynek elnöki tisztét – felkérésre – szívesen vállaltam el. A testület elismerésre méltóan végzi munkáját, és segíti ezirányú és más elnöki feladataim ellátását.

– Hol és mennyiben tudtak és tudnak még javítani az intézmények működési feltételein?

– Vállaltuk a működési feltételek színvonalának javítását és – nyugodtan mondhatom – ebben is jól teljesítettünk. Az eddig megszokott 1–2–3 milliós – hogy úgy mondjam – „itt lefestem, ott kijavítom” munkákon túl – nem lebecsülve az előbbieket sem – jelentős ráfordításokat eszközöltünk. Csak néhányat említve: folyamatban van a balassagyarmati a csecsemőotthonban egy lakórész építése 70 millió forint értékben. Mizserfán felújítjuk az idősotthont, Bercelen, Diósjenőn, Szátokon is jelentős korszerűsítéseket hajtunk végre, amelyek komfortosabbá, lakhatóbbá teszik intézményeinket. Másutt és összességében a ciklus hátralévő egy évében több tízmilliós fejlesztéseket hajtunk még végre. Ahogy én szoktam mondani, igyekszünk mindennap valami jót tenni a gondozottak közérzetéért, de az ott dolgozó ápolók és más munkatársak élet- és munkakörülményeinek javítása érdekében is.

– Mondják – a statisztikai adatok pedig alátámasztják – a megye és azon belül egyes kistérségek foglalkoztatási helyzete jószerivel tragikus. Ön hogy látja a megye munkaerő-piaci pozícióját? Segíthet az új, kidolgozás alatt álló megyei foglalkoztatási stratégia?

– Égető probléma a foglalkoztatottság alacsony színvonala és a munkanélküliség. Különösen a megye három kistérségében: Bátorfőnyéren, Salgótarján és Szécsény körzetében. Ugyanakkor jól látszik, hogy csak tisztán területfejlesztési eszközökkel és a jelenlegi szabályozások mellett a munkaerőpiaci feszültségek nem számolhatóak fel. Mint ahogy nem javult a foglalkoztatási helyzet más hátrányos helyzetű, korábban kiemelt kormánytámogatásban részesülő megyékben sem. Ennek az az oka, hogy miközben egyes vállalkozások új munkahelyeket létesítenek és új munkaerőt is vesznek fel, más vállalkozások meg kényszerű létszámcsökkentést hajtanak végre – és az egyenleg nem igazán pozitív. Úgy látom tehát, hogy rövid távon a foglalkoztatottság színvonala nem növelhető látványosan, ezért a felzárkózás sem történhet meg egyik évről a másikra.

Ugyanakkor halvány reménysugárnak tűnik, hogy egy eredményes EU-s pályázat nyomán megkezdjük a megyei foglalkoztatási stratégia kidolgozását. A program kiemelt figyelmet fordít a pályakezdők és a különösen veszélyeztetett csoportok foglalkoztatási helyzetének javítására. Új eleme, hogy a helyi gondokat a helyi

lehetőségek kihasználásával kell megoldani, olyan foglalkoztatási megállapodások bázisán, amely vállalkozók, gazdasági társaságok, kamarák, önkormányzatok, civil szervezetek, képző intézmények részvételével kerül kidolgozásra.

– *Reméljük jó útra léptünk. Apropó, az utak. Kampánybeszédében többértelműen fogalmazott: építsünk utakat! – mondta. Építettek?*

– *Hogyne! Jelképesen is – együttműködésben, partnerségben – és a szó szoros értelmében, materiálisan is építettünk utakat. Megvalósul a ciklus alatt mintegy 12 milliárd forint értékű útfejlesztés, amennyi 1990 és 2002 között összességében sem épült. És ez nemcsak a 21-es négy nyomúsítását meg a 210-es salgótarjáni tehermentesítését jelenti, noha nyilván ezek voltak a legjelentősebbek. Más olyan fontos beruházások is megvalósultak, mint akár a Zabar–Szécsény, Galgaguta–Nőtincs, Ipolytarnóc–Salgótarján közötti útszakaszok. De lehetne sorolni mindazokat a megyén belüli összekötő utakat, amelyek felújítása megtörtént. Mindezt én nagyon fontosnak tartom a befektetői feltételek megteremtése és a foglalkoztatás növelése szempontjából is. Megvalósul három autóbusz-állomás építése, illetve korszerűsítése: Balassagyarmaton, Salgótarjánban és Szécsényben, ami az utazóközönség kiszolgálását segíti, komfortérzetét javítja.*

– *Hogyan néz ki a humáninfrastruktúránk? Különösen sok szakember hiányolja a megyében a felsőfokú műszaki képzést? Ön is?*

– *Lehet, hogy látszólag gond a megfelelő felsőfokú képzés hiánya, de azt gondolom, ha lenne itt egy bázisa, akkor derülne ki, mennyire tudnánk élni vele. Elsősorban nem a továbbtanulni kívánó fiatalok szempontjából frekventált kérdés ez, hanem tökevonzó képességünk javítása aspektusából. Ugyanis, amikor egy befektető mérlegel, akkor ezt is a serpenyőbe teszi. Nem is effektíve egy műszaki főiskola hiányzik, hanem egy tudásközpont, innovációs bázis. Ma a megyében talán csak két vállalkozás foglalkozik kutatásfejlesztéssel. Sokan fejlesztenek ezt-azt, de kutatásfejlesztésre nagyon kevesen vállalkoznak. Ebben a régió belül is le vagyunk maradva, miként a régió meg országos viszonylatban áll rosszul. Ezért is készítettük el a közelmúltban Nógrád megye innovációs stratégiáját, mint a fejlődés feltételeinek egyik alternatíváját.*

Kétségtelenül elindult egy fejlődés, amely önmagunkhoz képest jelentősnek is mondható. Nyilván nem lehet 2002-nél határt húzni; ebben a korábbi erőfeszítések is benne lehetnek. Ugyanakkor tovább nyílt az olló az ország fejlettebb területei és közöttünk – s ez a legrosszabb. A közérzet, a lelkiület szempontjából is. Ezért szoktam azt mondani – és erősítem ezt most is –, hogy, ha Győr megyében és másutt jól összedolgoznak az önkormányzatok, a vállalkozások és minden más autentikus szervezet, akkor nekünk százszor olyan eredményesen kell együttműködnünk, partnereknek lennünk, mert először a fejlettebb megyéket kell utolérnünk, a felzárkózást kell megkezdenünk.

– *A régiós hovatartozás jelenleg is foglalkoztatja a közügyek és a megye sorsa iránt érzékeny és felelősen gondolkodó embereket. Ma is vallja korábbi álláspontját, miszerint ebben az a döntő, hogy mennyire szolgálja a Nógrádban élők jövőbeli boldogulását?*

– *Nem változott a véleményem a régióhoz való hovatartozást illetően. Még mindig úgy gondolom, amíg az EU retorikája és támogatási rendszere olyan amilyen jelenleg, addig Nógrád megye helye az észak-magyarországi régióban van. Mondok egy példát: amíg régiónk az idén csupán csak a regionális forrásokból 10 milliárd forint fölött rendelkezik, addig ugyanez a forrás a központi régióban a 4*

milliárdot sem teszi ki. Továbbá: ha ma Nógrád megyébe jön egy befektető, akkor az EU kohéziós alapjából akár 60 % támogatást is kaphat, míg a központi régióba tartozó Pest megyében csak 20%-ot. Vagyis amíg Borsod és Nógrád megye – de ide sorolhatjuk Heves megye pétervásárai és bélapátfalvai kistérségét is – gondjai hasonlóak, addig azonosak a fejlesztési irányok is. Tehát amíg régiós szinten lehet kidolgozni hatékony fejlesztési stratégiát, addig itt a helyünk. Napjainkra kialakult egy olyan, ma már rendszerszerű együttműködés a három megye között – éppen azért mert közel azonos helyzetben vagyunk –, amely megnyugtatónak tűnik. Ráadásul itt egyik megye sem tud maga dönteni fontos fejlesztési kérdésekről. Tehát ma a gazdasági előnyök többet jelentenek minden más – egyéként méltánylást érdemlő – motivációnál.

Amennyiben a körülmények – értem ezek alatt elsősorban a pénzügyi-gazdasági kondíciókat – jelentős mértékben megváltoznak, Nógrád számára netán előnytelenek lesznek, vagy megalakulnak a közigazgatási régiók, akkor át kell gondolni hovatartozásunkat és újra kell dönteni ebben a kérdésben. Mert egyébként az itt élő emberek többségének kapcsolódási pontja más központ felé, mint Salgótarján, az Budapest – és ez mindent elmond. Ám ma még úgy gondolom, a következő Európai Unió költségvetési ciklust is az észak-magyarországi régióban éljük meg. Ezzel együtt hiszem, hogy a megyék – mint középfokú közigazgatási szintek – még belátható időn belül megmaradnak, és – reményeim szerint – a területfejlesztési tanácsokkal együtt betöltik funkciójukat.

– És vajon Ön szeretné-e továbbra is betölteni a megyei közgyűlés elnöki tisztét? Pontosabban, kíván-e benevezni a 2006. év őszén induló választási küzdelmekbe? Hiszen – úgy tűnik – teljesítik vállalt feladataikat.

– Magam is úgy gondolom, hogy amit vállaltunk, azt – vagy annak legalábbis a materiális részét – teljesítjük. Ugyanakkor valami elindult a partnerség, az együttműködés területén, ami – ha úgy tetszik – részben öngerjesztő folyamatként is továbbfejlődhet.

Ma azt mondom, hogy az elmúlt három évben – és ebben vannak szerencsés elemek is – nem értek olyan impulzusok, amelyek azt mondatnák velem, hogy „ezt” soha többé nem szabad csinálnom. Ugyanakkor tudva azt, hogy ma a közvélemény nem feltétlenül pozitívan gondolkodik a politikusokról és a politikáról – és ebben nyilván nekem is megvan a személyes felelősségem. Igyekeztem és igyekezni is fogok mindig úgy politizálni – az úgynevezett egyszerű emberek szempontjából –, hogy az számukra legalább érthető legyen. Ha adott esetben nem is volt maradéktalanul elfogadható, de legalább tudják, hogy mi miért történik. Erre fogok figyelni a jövőben is.

Ezért is ambicionálom a további politikai szerepvállalásomat. Ám nem kívánok indulni a megyei közgyűlés elnökjelöltjeként. Viszont – attól függően, hogy a Magyar Szocialista Párt helyi és megyei szervezetei, valamint tagjai hogyan fognak dönteni – versenybe kívánok szállni Salgótarján megyei jogú város polgármester-jelöltségéért.

Az említett döntéseket magamban visszavonhatatlanul meghoztam. Amikor majd a pártomban fölvetődik a kérdés – ahogy szoktuk mondani –, hogy „na, ki mi akar lenni?” –, akkor azt fogom mondani: én Salgótarján megyei jogú város polgármesterjelöltje szeretnék lenni, és semmi más. Ami azt is jelenti: ugyanakkor

bejelentem, nem kívánok a megyei közgyűlés elnökjelöltje, illetve képviselőjelöltje sem lenni.

– *Ez tiszteletreméltóan nyílt vállalás, és egyben kockázatos, amelyben benne van a bukás lehetősége is.*

– Igen. Ez a tipikus esete a „két szék közül a pad alá” kerülés lehetőségének. Én, amikor a megyei közgyűlés elnökjelöltjeként indultam, csak az elnöki széket céloztam meg azzal az esélytelenséggel, ami akkor kinézett. Úgy gondolom, a mai Nógrád megyei és a Salgótarján városi helyzet – ami a társadalmi és gazdasági körülményeket és a politikai konstellációt egyaránt illeti – azt követeli, hogy mindegyik tisztséget egész emberként, teljes munkaidőben és odaadással végezze a megválasztott jelölt.

Én nem hiszek abban, hogy valaki egy személyben el tudja látni például a parlamenti képviselő és a polgármester szerepkörét. Kétségtelen, hogy lehetnek bizonyos előnyei egy képviselői polgármesterségnek abban, hogy közelebb van úgymond a tűzhez. Ugyanakkor azt gondolom, hogy ezt az előnyt a parlamenti képviselők és a polgármesterek közötti megfelelő kapcsolatrendszerrel és munkamegosztással ki lehet egyenlíteni. Tehát nem kell feltétlenül ott lenni a polgármesternek a Parlamentben azért, hogy azokat a kapcsolatokat működtesse, amelyek egyébként is kialakíthatók. Továbbá: egyrészt azért választják az országgyűlési képviselőt külön, hogy teljes munkaidejében képviselői feladataival foglalkozzon, másrészt a modern technika korában már adott a lehetőség: minden információ elérhető és minden kapcsolat egy pillanat alatt létrehozható. Tehát én Salgótarján megyei jogú város polgármester-jelöltségét ambicionálom. Ha a pártom úgy dönt, hogy jelöl, akkor még hátra van a legnehezebb mérkőzés, hiszen a majdani nemes vetélkedést a választópolgárok voksai által kell megnyerni...

– *Bármennyire is nyitott könyv politikusként, közéleti emberként az Ön pályája és a munkássága, a magánembert alig ismerheti a nagyközönség.*

– A családomra nagyon büszke vagyok, még ha ezt – éppen az ő érdekükben és védelmükben – eddig nemigen osztottam is meg a nagyobb nyilvánossággal. 1990-ben nősültem, éppen a rendszerváltozás évében. A feleségem falumbeli, tehát kállói. Nagyon fiatalkori szerelem volt a miénk. Én már nem voltam diák, ő még igen, amikor megismerkedtünk, hiszen 7 év korkülönbség van közöttünk. A nejem az egészségügy elhivatottja: középiskolája elvégzése után először a pásztói, majd 1990-től a salgótarjáni kórházban dolgozott és dolgozik ma is. Kezdetben a nőgyógyászatban volt ápolónő, majd ha jól emlékszem, 1993-tól – ahogy a nagyobb lányunk utáni gyesről visszament – műtősnő szakasszisztensként végzi felelősségteljes munkáját. Jó szakember, hallgatom is eleget tőle, mennyi probléma van a mai magyar egészségügyben.

Jól tűri a munkámat, s ezzel együtt azt is, hogy sajnos sokkal kevesebbet tudok a családdal lenni, mint szeretnék. Csak remélem, hogy ez nem üt majd egyszer vissza: tudniillik reggel nyolctól este hétig, fél nyolcig – van, amikor tovább – dolgozom. Amikor megismerkedtünk a feleségemmel, már akkor is hasonló időbeosztásom volt, csak más területen, és ezt megszokta már, vagy legalábbis elviseli. Van, amikor nagyritkán hazaesek fél ötkor, olyankor rendszeren útban vagyok. A kisebb gyerekem mondta egyszer, amikor hat óra, negyed hétkor

mentem haza: „milyen korán jöttél, jaj, de jó!”. A hét 7 napjából általában egy szokott szabad lenni, amikor – szombaton vagy vasárnap – közös családi programot tudunk szervezni. Összességében az a biztonság, amit a családi háttér kell adjon az embernek, és ami nagyon fontos, az hál’ Istennek megadatott nekem. És a biztonság mellett a töltekezés, az erőgyűjtés bőven buzgó forrása is a családom.

Van egy lassan 14 éves lányom, Dalma, és van egy kisebb lányom, Luca. Nagyon szeretem, imádom őket. Én 43 éves vagyok, a feleségem 35, tehát elvileg beleférne még egy kisfiú is a családba. Én most már azt gondolom, nem akarok ebből a városból elköltözni, tehát ha a jóisten hosszú életet ad, itt fogok megöregedni. Az azonban nem mindegy, hogyan fogunk itt élni. Nem mindegy, hogy a gyermekeim, ha tehetséggel megáldottak lesznek, és mondjuk főiskolát, egyetemet végeznek, akkor a diploma után haza akarnak, vagy haza tudnak-e jönni dolgozni, lakni, élni. Szülőként én jobban örülnék annak, ha a Károlyiról például csak a Beszterce-lakótelepre kéne elmenni az unokáimhoz, és nem Győrbe vagy Kőszegre utazgatni. Ha nem háromhavonta vagy félévente látnám őket, hanem sűrűbben, akár naponta is.

– *Ez elsősorban rajtuk múlik majd.*

– Meg rajtunk, felnötteken. A mai 35–50 évesek az a generáció ebben a városban (is), amelynek a legnagyobb a felelőssége e vonatkozásban. Az a felelőssége, hogy milyen lesz Salgótarján népességmegtartó képessége, hogy milyen életkörülményeket, mennyire élhető várost, vonzó települést teremtünk az itt lakóknak és az itt élni akaróknak. Az a felelőssége, hogy szívesen hazajönnek-e és itt telepednek-e le a gyermekeink és unokáink, vagy az ország más részén keresik boldogulásukat.

A hobbim? Igazából olyan hobbim, mint a bélyegyűjtés vagy hasonló, nem nagyon van, bár kezdek én is szórakozni az Internettel. Azért mondom így, mert nem szeretem különösebben, noha tudom, hogy szükséges, de nekem valahogy nagyon személytelen. Viszont nagyon szeretek olvasni, leginkább a szépirodalmat kedvelem. Jobban szeretem a könyvet fogni, a papírt érezni a kezemben, mint például a képernyőn nézni és onnan olvasni a szöveget. Ami kevés szabadidőm van, az meg majdhogynem passzív pihenés, teljes kikapcsolódás. Régebben sokat sportoltam, ma nem – és ez hiba. Kéne változtatni, esetleg kocogni, biciklizni, valami olyat csinálni, ami felüdít, frissít, fizikailag is erősít.

– *Mondják, bizonyos szintű pozíciókban az ember elveszti a régi barátait, kiüresednek, megszűnnek korábbi kapcsolatai. Az Ön esetében ez miként történt?*

– Nagyon jó érzés – és bátran merem mondani –, hogy sok barátom van. Arra különösen büszke vagyok, hogy még a gyermekkori barátaim is megmaradtak. Akik között van fűtésszerelő és bolti eladó, meg diplomás ember is. Örülök, hogy megmaradtak azok a kötődések, amelyeknek szerintem jó esetben meg kell maradni, és az idők során olyan új barátokra is szert tettem – itt Salgótarjánban és másutt is – akikre nagyon büszke vagyok – és remélem barátnak tekintenek ők is engem. Én ezt a mai világban különösen fontosnak tartom, bár tartunk kutyát is. Ezt csak azért mondom, mert napjainkban mintha beigazolódna az, amit a *Tőzsdécápák* című filmből tudunk: ha barátot akarsz, akkor tartsál kutyát. Tehát állatbarátok is vagyunk. Egészében nagyon jól érzem magam otthon a családom és a

barátaim körében. Azt kell mondjam, mindig jól érzem magam, többnyire a munkámban is.

Az a szerencse ért engem az eddigi 25 év aktív dolgozóként eltöltött időmben, hogy mindig olyan kollektívához tartoztam – ami részben szerencse, hiszen legtöbbször én kerültem be egy új munkaközösségbe –, ahol jól éreztem magam. Mindig több volt a jó, mint a kellemetlen, a rossz. Soha nem volt még olyan az életemben, hogy a reggel úgy kezdődne: jaj, Istenem(!), már megint menni kell dolgozni.

Eddig még úgy volt, hogy jó volt az, hogy menni kell dolgozni. Ilyen családi és munkahelyi miliőben, szűkebb és tágabb környezetemben igazán jól érzem magam a bőrömben.

Salgótarján, 2005. november 10.